

OPRACOWANIE PYTANIA

Czy dobra materialne czynią człowieka szczęśliwym? Omów zagadnienie na podstawie *Skąpca* Moliera. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

LEKTURA BAZOWA

Molier, *Skąpiec*

EPOKA

Klasycyzm

ŹRÓDŁO

ustna.odrabiamy.pl

ZESKANUJ TELEFONEM ALBO KLIKNIJ

Kursy maturalne

Pakiet 10 kursów do matury 2027 od Odrabiamy.pl.

Przećwicz to pytanie

Darmowy symulator matury ustnej. Ocena wg kryteriów CKE.

Posłuchaj

Darmowy kurs z opracowaniem pytań jawnych 2027.

1

O co tak naprawdę pyta komisja

Pytanie jest rozstrzygające: trzeba jasno odpowiedzieć, czy bogactwo daje szczęście, i konsekwentnie tego bronić. Komedia Moliera podpowiada odpowiedź przeczącą - nie samo posiadanie jest złe, lecz uczynienie z pieniędzy najwyższej wartości. Skąpstwo Harpagona to nie tylko śmieszna wada, ale obsesja, która niszczy jego człowieczeństwo i rodzinę.

dobra materialne	Majątek, pieniądze, posiadane rzeczy – u Moliere symbolizowane przez szkatułkę z dziesięcioma tysiącami talarów. Komisja oczekuje, że rozróżnisz posiadanie od stosunku do posiadania: problemem Harpagona nie jest bogactwo, lecz obsesja.
szczęście	Pojęcie, które musisz zdefiniować: spokój, miłość, więzi rodzinne, poczucie sensu. Wobec tak rozumianego szczęścia oceniasz życie Harpagona i jego dzieci.
pytanie rozstrzygające	Polecenie zaczyna się od „czy” – odpowiedz wprost i broń tej odpowiedzi; sama prezentacja argumentów za i przeciw bez wniosku nie wystarczy.

KOMISJA CHCE USŁYSZEĆ

- ✓ Jasną odpowiedź na pytanie z polecenia i tezę o tym, dlaczego bogactwo Harpagona nie daje szczęścia ani jemu, ani jego rodzinie.
- ✓ Co najmniej trzy przykłady z komedii: obsesyjny lęk o szkatułkę i monolog po jej kradzieży, plany małżeńskie podporządkowane zyskowi oraz konflikt z dziećmi, zwłaszcza sprawę pożyczki Kleanta.
- ✓ Kontekst z innym bohaterem, dla którego majątek nie okazał się źródłem szczęścia, oraz wniosek o tym, co naprawdę je daje.

2 Co wziąć z lektury i jaki kontekst wybrać

Z LEKTURY BAZOWEJ

- Szkatułka: Harpagon zakopał w ogrodzie szkatułkę z dziesięcioma tysiącami talarów i żyje w ciągłym lęku, że ktoś ją znajdzie; podejrzewa służących, własne dzieci, każdego gościa. Bogactwo nie daje mu spokoju, lecz go odbiera – to pierwszy dowód przeciw tezie o szczęściu z posiadania.
- Monolog po kradzieży: gdy Strzałka, sługa Kleanta, wykrada szkatułkę, Harpagon wpada w rozpacz, woła o pomoc, chce aresztować wszystkich wokół, chwytając za rękę samego siebie, mówi o pieniądzach jak o utraconym przyjacielu, bez którego nie może żyć. Scena komiczna, ale i przerażająca: pieniądź zajął miejsce ludzi.
- Planu małżeńskie: Harpagon chce wydać córkę Elizę za starszego Anzelma, bo ten bierze ją bez posagu (powtarzane „bez posagu” ucina każdy argument), a sam zamierza poślubić młodą Mariannę, ukochaną syna Kleanta. Miłość dzieci i własne uczucia podporządkowane rachunkowi – bogactwo niszczy więzi rodzinne.
- Pożyczka Kleanta: syn, pozbawiony pieniędzy przez ojca, pożycza od lichwiarza na zabójczy procent i odkrywa, że lichwiarzem jest Harpagon; ojciec z kolei dowiaduje się, że to jego syn jest rozrutnym dłużnikiem. Skąpstwo zamienia relację ojca z synem w relację wierzyciela z dłużnikiem.
- Zakończenie: Anzelm okazuje się ojcem Walerego i Marianny; Harpagon zgadza się na małżeństwa dzieci pod warunkiem, że odzyska szkatułkę i nie zapłaci za wesela. Gdy wszyscy cieszą się miłością, on cieszy się pieniędzmi – komedia kończy się szczęśliwie dla wszystkich poza skąpcem, który pozostaje sam ze swoją szkatułką.

LITERACKI

POLECANY

Opowieść wigilijna, Charles Dickens

Scrooge ma spory majątek, ale żyje skromnie i kosztem innych, Boże Narodzenie kojarzy mu się wyłącznie z rozrzutnością, a bliskich zraża tak długo, aż zostaje sam; dopiero duchy skłaniają go do przemiany. Zestaw go z Harpagonem – obaj mają pieniądze i nie umieją z nich korzystać.

LITERACKI

Lalka, Bolesław Prus

Wokulski zdobywa ogromny majątek na dostawach wojennych, ale bogactwo ma być tylko narzędziem do zdobycia Izabeli Łęckiej; kupuje kamienicę Łęckich, ratuje ich finanse, a i tak pozostaje dla arystokracji dorobkiewiczem, a dla Izabeli – środkiem do celu. Kontrast z Harpagonem: Wokulski nie jest skąpy, jest hojny i wielkoduszny, a mimo to pieniądze nie kupują mu ani miłości, ani sensu życia – dowód, że problemem nie jest tylko skąpstwo.

BIBLIJNY

Ewangelie: bogaty młodzieniec i przypowieść o głupim bogaczu

Bogaty młodzieniec odchodzi zasmucony, gdy Jezus każe mu rozdać majątek, a bogacz gromadzący zbiory w spichrzach słyszy, że jeszcze tej nocy zażądają jego duszy. Ewangelia diagnozuje to samo co Moliere: przywiązanie do dóbr zamyka człowieka na innych i na Boga; różnica: Biblia wskazuje alternatywę (skarb w niebie), komedia tylko ośmiesza.

LITERACKI

Chłopi, Władysław Reymont

Maciej Boryna jest najbogatszym gospodarzem Lipiec, ale ziemia staje się źródłem wojny z synem Antkiem, który żąda zapisu, i powodem małżeństwa z młodą Jagną, której przed ślubem zapisuje sześć morgów. Bogactwo nie daje Borynie spokoju ani miłości – podobnie jak Harpagon toczy z dziećmi walkę o majątek; różnica: Boryna umiera na własnym polu, pogodzony z ziemią, Harpagon nigdy nie uzyska takiego spokoju.

3 Mapa wypowiedzi

- 1 Teza: dobra materialne nie czynią człowieka szczęśliwym – gdy stają się celem życia, prowadzą do samotności i utraty więzi.
- 2 Harpagon jako niewolnik pieniądza: obsesja na punkcie szkatułki i ciągły lęk przed utratą majątku.
- 3 Rozpad relacji rodzinnych: dzieci traktowane jak inwestycje, konflikt interesów zamiast miłości.
- 4 Kontekst literacki: *Opowieść wigilijna* (Charles Dickens) – Scrooge ma spory majątek, ale żyje skromnie i kosztem innych, Boże Narodzenie kojarzy mu się wyłącznie z rozrzutnością, a bliskich zraża tak długo, aż zostaje sam; dopiero duchy skłaniają go do przemiany. Zestaw go z Harpagonem – obaj mają pieniądze i nie umieją z nich korzystać.
- 5 Wniosek: pieniądze mogą ułatwiać życie, ale szczęście dają relacje i wartości, których nie da się kupić.